

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Oslo 7. mai 2020

Høringssvar – Høring av forslag til lovendringer – enkelte unntak fra taushetsplikten og utvidelse av varslingsplikten til Statens undersøkelseskomisjon

Norges Optikerforbund ønsker å svare på høringen da den omfatter noen viktige prinsipper relatert til helsepersonellrollen.

Høringen inneholder flere forslag til endringer:

- Hjemmel slik at deling av taushetsbelagt informasjon kan deles til medlemmene i klinisk etikkomite uten samtykke fra pasienten.
- Lovfesting av helseforetakenes plikt til å opprette kliniske etikkomitéer.
- Lovfeste unntak fra taushetsplikt for Statens helsetilsyn i forbindelse med tilsynsreaksjoner (Norge/utlandet).
- Varslingsplikten til Statens undersøkelseskomisjon (Ukom) utvides til å omfatte alle virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester.

Generelt støtter Norges Optikerforbunds høringens intensjoner og forslag til endringer.

De ulike forslagene kommenteres enkeltvis:

Hjemmel slik at deling av taushetsbelagt informasjon kan deles til medlemmene i klinisk etikkomite uten samtykke fra pasienten:

Høringen viser til konkrete eksempler der det er vanskelig eller umulig å innhente samtykke for å dele informasjon som er omfattet av taushetsplikten. Helsepersonells taushetsplikt er viktig for å sørge for nødvendig tillitt til helsetjenesten generelt, men også enkelte helsepersonell spesielt.

Det gis eksempler på situasjoner der deling av pasientinformasjon uten samtykke kan bidra til etiske refleksjoner som vil gjøre helsetjenestene bedre, enten i enkeltsaker eller på generell basis.

Selv om etiske diskusjoner ikke er en direkte del av pasientbehandlingen, er etikk viktig i pasientbehandling. I noen tilfeller kan etikk være den viktigste komponenten i en pasientbehandling.

Ut fra høringsforslaget kan det å dele informasjon i etiske spørsmål innenfor de rammene som er beskrevet på mange måter sidestilles med å dele informasjon i en behandlingssituasjon. Med de føringer og rutiner som beskrives i høringen er det vanskelig å se for seg at forslaget vil skape stor motstand. Mange vil tenke det motsatte: At god etikk er viktig i helsetjenesten og for å kunne utøve dette er det behov for godt grunnlag til å diskutere etikk både på generell basis og i konkrete saker, også når dette utfordrer taushetsplikten.

Lovfesting av helseforetakenes plikt til å opprette kliniske etikkomitéer:

Etikk er viktig for å kunne yte god helsehjelp. Opprettelse av kliniske etikkomitéer med klare mandater og en tverrfaglig sammensetning kan bidra både i et langvarig perspektiv for bedre helsetjenester, men også når det gjelder å gi råd i enkeltsaker.

Ut fra informasjonen i høringsteksten vil en lovfesting ikke endre praksis i stor grad da ordningen i stor grad er etablert. Endringen er med på å sikre at funksjonen opprettholdes samt at den utføres etter gitte intensjoner.

Lovfeste unntak fra taushetsplikt for Statens helsetilsyn i forbindelse med tilsynsreaksjoner (Norge/utlandet):

Deling av informasjon om suspensjon, begrensning, bortfall eller tilbakekalling av autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller rekvireringsrett burde være naturlig uten at det skal hindres av taushetsplikt.

Det har vært eksempel på saker der praktisering av taushetsplikten har ført til at helsepersonell har kunnet reise fra land til land og utføre helsetjenester uten at de burde ha gjort dette. Helsepersonell som har fått reaksjoner eller mistet autorisasjon har bevisst benyttet seg av manglende informasjonsutveksling på dette området og flyttet over landegrensene for å fortsette som helsepersonell selv om de ikke burde ha gjort dette. Dette også innen Norden.

Norges Optikerforbund mener at aktiv utveksling av denne type informasjon bør prioriteres for å hindre at pasienter møter helsepersonell som er uegnet til å praktisere. Aktiv utveksling kan også virke forebyggende da konsekvensen av uryddig eller ulovlig oppførsel som påvirker helsepersonellrollen ikke forblir konfidensiell informasjon mellom landene som i dag.

Behovet for å verne pasientene bør gå foran helsepersonellens ønske om at informasjon om reaksjon fra helsemyndighetene ikke skal deles. Vern av pasientene bør overgå ønsket om å ikke dele personfølsomme opplysninger om helsepersonell. Det settes krav til helsepersonell som skal overholdes. Vurderes disse til å være brutt, er dette informasjon som bør deles.

Varslingsplikten til Statens undersøkelseskomisjon (Ukom) utvides til å omfatte alle virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester:

Norges Optikerforbund er positive til forslaget da endringene sidestiller de ulike delene av helsetjenesten. Behovet vil variere da det ikke er alle deler av helsetjenesten som i like stor grad vil oppleve situasjoner som innebærer dødsfall eller svært alvorlig skade.

I kommunikasjonen rundt varslingsplikten bør det komme tydelig frem hva som skal varsles. En alvorlig hendelse innen en del av helsetjenesten kan regnes som ubetydelig i en annen. Begrepet «alvorlig skade» bør defineres på en klar måte.

Det er også viktig å gjøre det klart og tydelig hvordan en som helsepersonell eller pasient skal kunne skille på varsling til Ukom, Helsetilsynet og Norsk pasientskadeerstatning (NPE).

Det beskrives en utveksling av informasjon mellom Ukom og Helsetilsynet. Vi vet at det i klagesaker ikke er klar kommunikasjon mellom NPE og andre parter. Dette kan det lages klarere rutiner for. Skal organene hjelpe helsetjenesten til å yte bedre helsehjelp må kommunikasjonen mellom dem styrkes, samt at den utadrettede kommunikasjonen må være mer aktiv enn i dag.

Kommentarer til Statens undersøkelseskommissjon (Ukom):

- Kommisjonen fremstår som et organ med for lav grad av tverrfaglig kompetanse når en ser på bakgrunnen til de ansatte.
- Det er en markant overvekt av leger og sykepleiere ansatt, noe som ikke speiler helsetjenesten de representerer, spesielt hvis høringens intensjoner om en utvidet varslingsplikt blir realitet.
- Ifølge Ukom sin egen nettside er det 18 ansatte med helsefaglig bakgrunn, derav 8 leger og 8 sykepleiere.

Med en tydeliggjøring av at hele helsetjenesten får en varslingsplikt bør det ved nyansettelser tilstrebes at et bredere spekter av helseprofesjoner representeres.

Det samme gjelder refleksjonspanelet Ukom støtter seg til, som ut fra beskrivelsen på nettsiden er svært legedominert. Skal dette panelet på en god måte representere mangfoldet i helsetjenesten, bør det i fremtiden hentes inn personer i panelet med variert helsefaglig bakgrunn.

Vennlig hilsen

Hans Torvald Haugo

Generalsekretær

Norges Optikerforbund